

روابط معنایی در سطح جمله

وحید مواجی

پارادوکس الکترا

- مقدمه الف: الکترا نمی داند مردی که مقابلش ایستاده برادرش است.
- مقدمه ب: الکترا می داند اورستس برادرش است.
- مقدمه پ: مردی که مقابلش ایستاده نسبت به اورستس اینهمانی دارد.
- نتیجه: الکترا هم می داند و هم نمی داند مردی که مقابلش ایستاده برادرش است.
- طرح عامل سومی به نام مفهوم در کنار صورت زبانی و مصداق
- مثلث دلالت (semiotic triangle)
- مصداق: extension مفهوم: intension

- "اورستس" و "مردی که مقابلش ایستاده": دو صورت زبانی مختلف برای اشاره به یک مصداق واحد. (ولی مفهوم متفاوت).
- آنچه الکترا در مقدمه (ب) می داند به مفهوم اورستس برمی گردد نه مصداق اورستس.
- بنابراین مقدمه (پ) را نمی توان معتبر دانست زیرا اینهمانی به مصداق برمی گردد.
- دانستن را با کشتن مقایسه کنید:
- الکترا مردی را که مقابلش ایستاده بود کشت.
- مردی که مقابل الکترا ایستاده بود اورستس بود.
- الکترا اورستس را کشت.

- در نتیجه برخی از محمول ها مصداقی extensional هستند:
کشتن و پختن
- برخی دیگر مفهومی intensional هستند مثل دانستن و درک
کردن.

مجموعه های تهی

- مجموعه روسای جمهور زن ایران
- مجموعه ایرانیان برنده جایزه نوبل
- مصداق هایشان در جهان خارج یکسان است، چون هیچکدام مصداقی ندارند.
- ولی ما آن مصداقی را که در جهان واقع وجود دارد در نظر نمی گیریم بلکه مصداق آنرا در جهانی ممکن در نظر می گیریم که در آن جهان، ایران رییس جمهور زن دارد.
- لذا مفهوم تصویری است که از وجوه مشترک یک مصداق در جهان های ممکن در ذهن خود متبلور ساخته ایم.

روابط مفهومی

□ هم معنایی

- الف. برادرم مجرد است.
- ب. برادرم تا بحال زن نگرفته است.
- الف. کامبیز کتابی از هوشنگ خرید.
- ب. هوشنگ کتابی به کامبیز فروخت.

□ تفاوت گونه زبانی

- الف. فرهاد زن گرفت.
- ب. فرهاد ازدواج کرد.

روابط مفهومی

□ تفاوت بار عاطفی

□ الف. پدرش مرحوم شد.

□ ب. پدرش مرد.

□ تضاد معنایی

□ برادرم کار می کند.

□ برادرم کار نمی کند. تضاد صوری

□ هوا سرد است.

□ هوا گرم است. تضاد متقابل

□ هوشنگ پدر نرگس است.

□ هوشنگ فرزند ندارد. تضاد مشروط

روابط مفهومی

□ شمول معنایی

- دلم می خواست یک پرنده داشته باشم.
- دلم می خواست یک طوطی داشته باشم.

□ استلزام معنایی entailment

- مدیر این شرکت در تصادف کشته شد.
- مدیر این شرکت مرده است.
- استلزام معنایی را می توان رابطه میان مفهوم جملاتی دانست که از طریق شرایط لازم و کافی واژه ها به یکدیگر مربوط می شوند.
- یکی از شرایط کشته شدن مردن است.

روابط مفهومی

□ از پیش انگاری presupposition

□ خواهر فرخ ازدواج کرد.

□ فرخ خواهر دارد.

□ خواهر داشتن، شرط لازم برای فرخ نیست. (تفاوت با استلزام معنایی)

□ همانگویی tautology

□ شیراز شیراز است.

□ تناقض معنایی contradiction

□ برادر مجردم زنش را طلاق داد.

روابط مفهومی

□ چندمعنایی

- سیگار ناراحتش می کند. فقط سیگار کشیدن
- مهمانی ناراحتش می کند. مهمانی دادن یا مهمانی رفتن؟
- مهمانی کلی خرج روی دستش گذاشت. فقط مهمانی دادن
- مهمانی توی این باران لباس مناسب می خواهد. فقط مهمانی رفتن

روابط مصداقی

- تعیین صدق یا کذب مفهوم جملات.
- بخشی از معنی شناسی منطقی.

- صدق تجربی empirical truth
- باید با جهان خارج محک زده شود.

- جداول درستی

$\sim p$
F
T

p
T
F

روابط مصداقی

P	Q	$P \& Q$	$P \vee Q$	$P \vee_e Q$	$P \rightarrow Q$	$P \leftrightarrow Q$
T	T	T	T	F	T	T
T	F	F	T	T	F	F
F	T	F	T	T	T	F
F	F	F	F	F	T	T

گونه های صدق

□ صدق پیش تجربی a priori truth

□ هوشنگ زنده است یا مرده.

□ مسعود کشته شد ولی زنده ماند.

□ صدق پس تجربی a posteriori truth

□ مریم تب کرده است.

□ صدق لازم necessary truth

□ مجموع طول دو ضلع مثلث قائم الزاویه از طول وتر آن بیشتر است.

□ صدق ممکن contingent truth

□ رنگ پوست خرس قطبی سفید است.

گونه های صدق

□ صدق تحلیلی analytic truth

□ سگ مهرداد حیوان است.

□ در قالب زبان و روابط مفهومی درون جمله.

□ صدق ترکیبی synthetic truth

□ سگ مهرداد هار است.

□ رجوع به جهان خارج.

□ پدرم پدر من است: صدق پیش تجربی، صدق لازم و صدق تحلیلی.

□ دمای مناطق استوایی همواره بالای صفر است: صدق پس تجربی، صدق ممکن و صدق ترکیبی.

گونه های صدق

□ ارزش صدق و استلزام

□ مهرداد در سانحه سقوط هواپیما کشته شد.

□ مهرداد مرد.

P		Q
T	->	T
F	->	T/F
F	<-	F
T/F	<-	T

گونه های صدق

□ ارزش صدق و شمول معنایی

□ یک دسته گل خریدم.

□ یک دسته گلایل خریدم.

P		Q
T	->	T/F
F	->	F
T	<-	T
T/F <-		F (در کتاب F <- F)

گونه های صدق

□ ارزش صدق و هم معنایی

□ این کیف متعلق به کامبیز است.

□ کامبیز صاحب این کیف است.

P		Q
T	\rightarrow	T
F	\rightarrow	F
T	\leftarrow	T
F	\leftarrow	F

گونه های صدق

□ ارزش صدق و تضاد معنایی

□ همسایه فرهاد اتومبیل مرا دزدید.

□ همسایه فرهاد اتومبیل مرا ندزدید.

P		Q
T	->	F
F	->	T
T	<-	F
F	<-	T

گونه های صدق

□ ارزش صدق و از پیش انگاری

□ شوهر مریم دبیر است.

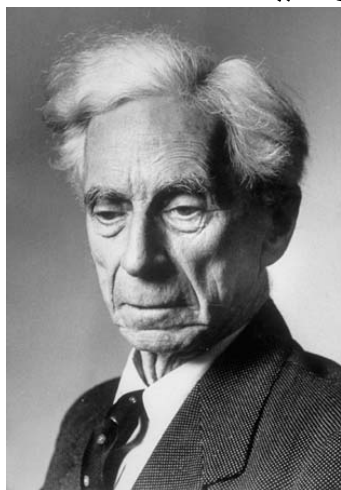
□ مریم شوهر دارد.

P		Q
T	->	T
F	->	T
T/F <-	T	
F <-	F	

مسأله پادشاه فرانسه

- پادشاه کنونی فرانسه طاس است. درست یا غلط؟
- اگر غلط باشد بدین معناست که پادشاه کنونی فرانسه طاس نیست؟!
- به هر حال آیا همیشه این عبارت درست است؟!
- پادشاه کنونی فرانسه طاس هست یا پادشاه کنونی فرانسه طاس نیست.
- جواب راسل: خیر!

- پادشاه کنونی فرانسه وجود دارد. F
- دقیقا یک پادشاه کنونی فرانسه وجود دارد.
- پادشاه کنونی فرانسه طاس است.
- ترکیب عطفی این سه گزاره همیشه کذب است.

مسأله پادشاه فرانسه

- پادشاه کنونی فرانسه طاس نیست.
- پادشاه کنونی فرانسه وجود دارد. F
- دقیقا یک پادشاه کنونی فرانسه وجود دارد.
- پادشاه کنونی فرانسه طاس نیست.
- ترکیب عطفی این سه گزاره همواره کذب است.
- در نتیجه این جمله همواره کذب است:
- پادشاه کنونی فرانسه طاس است یا پادشاه کنونی فرانسه طاس نیست.